

EFFEKTIVT MØTE:
Tormod Lien (t.v) og
forlagsredaktør Dan
Aleksander Andersen
i Cappelen Damm.

Litterær speed-dating

Tormod har ti minutter på seg til å overbevise forlagsredaktøren om at bokmanuset hans bør utgis.

SKRIVE- KLØE

Stadig flere nordmenn prøver seg som forfattere.

Det er torsdag ettermiddag, og klokken har såvidt passert fire. Det er tid for «Redaktørens hjørne» på bokkaféen til Cappelen Damm i Akersgata. Her kan hvem som helst komme og snakke med en forlagsredaktør. Et slags ukentlig lavterskeltilbud til litterære ferskinger.

Noen har tatt med seg et godt og gjennomarbeidet manus. Andre brenner bare etter å fortelle om historien sin.

- Begge deler kan være et utgangspunkt for en god bok. Dersom noen kommer hit med en spektakulær historie, men ikke klarer å skrive den selv, vil vi likevel sørge for at den blir utgitt, sier Frederik Lønstad, redaktør hos Cappelen Damm.

I dag har seks kvinner og menn tatt plass i køen. De yngste har passert 20 for noen år siden, de eldste er grå i håret. De to redaktørene er bare tilgjengelige en time, så de fremmøte får maks fem eller ti minutter hver.

Tormod Lien (45) fra Gudbrandsdalen venter spent på sin «date» med forlagsredaktør Dan Aleksander Andersen. I vesken har han med seg

utkastet til en stor roman, som han har jobbet med i ferier, helger og på reiser de siste tre-fire-fem årene. Temaet er forholdet mellom en far og en sønn. Om fortid og nåtid. Og om forholdet mellom by og land.

- Det er ikke en selvbiografi, men tematikken er inspirert av egne opplevelser og av folk jeg kjenner, sier han.

Det er ikke første gang han forsøker. For seks år siden sendte han inn et annet manus til forlaget. Og fikk en negativ konsulentuttalelse tilbake.

- Selv om jeg ble refusert, fikk jeg inspirasjon til å fortsette å skrive, sier 45-åringen.

Han må vente i nærmere en time før han får sine tilmålte minutter hos forlagsredaktøren. Tormod leverer fra seg romanutkastet sitt. I ettertid har han fått beskjed om at han må vente i tre til seks uker før han får en tilbakemelding.

REKORDPOTT. 45-åringen fra Gudbrandsdalen er bare én av svært mange som har sittet bøyd over et tastatur den siste tiden. En bølge av skrivelyst har nemlig skylt over landet de siste

21
68

TEKST:
IRINA LEE
FOTO:
**JAN T.
ESPEDAL**

► årene, noe forlagsredaktører, forfatterforeninger og skrivekoler kan bekrefte.

Etterspørselen etter stipend fra Det faglitterære fond har også økt. Aldri har så mange søkt om penger: 1550 i 2010. Det var 85 flere enn året før. Som et resultat har fondet bestemt seg for å øke stipendpotten til rekordhøye 55 millioner kroner i år. Hvem som får glede av disse midlene, blir avgjort i mars.

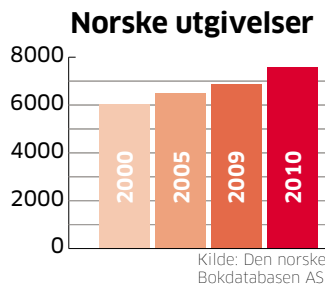
Også ved Skrivekunstakademiet i Bergen opplevde man stor pågang i 2010. Oppstillingen viste 128 søknader til 12 studieplasser. Det var nesten en dobling fra året før, og bortimot rekord i den skjønnlitterære skolens 25-årige historie. Kun i 1996 var det flere. Da var søkertallet 132.

Akademileder Øyunn Viken tror det er mange årsaker til at forfatterstudiet nå opplever et voldsomt oppsving.

- Individualismen blir dyrket på en helt annen måte nå enn tidligere. Dermed føler flere at de har unike historier som er verd å fortelle. I tillegg er forfattere i dag etablert som kjendiser. Det kan gi flere lyst til å gå inn i forfatterrollen, sier hun.

Blant kjendisforfatterne har Karl Ove Knausgård hatt en helt spesiell rolle det siste året. Ingen forfattere ble mer omtalt, debattert, mystifisert, kritisert, hyllet og utskjelt enn han. Hans studietid ved Skrivekunstakademiet tillegges dessuten betydelig vekt i *Min kamp*. Kan det være snakk om en Knausgård-effekt?

Øyunn Viken tviler på om søknin-gen til siste års opptak var påvirket av Knausgårds skriverier.

- Bind 5 i hans romanserie, som omhandler hans tid ved akademiet, kom nemlig ut etter at søknadsfristen var gått ut. Men at flere leser og at det er mer fokus på forfattere, litteraturhus og leselyst, gjør kanskje forfatterstudier aktuelt for flere, sier hun.

REALITYSTJERNER. Redaktør Frederik Lønstad hos Cappelen Damm tror at oppmerksomheten som mediene vier litteratur og forfattere, som Knausgård, kan føre til at flere ønsker å skrive.

- Jeg vet ikke hva slags motivasjon den enkelte har for å skrive. Men kjendisaspektet ved å være forfatter er en del av det. At flere drømmer om å bli forfatter i dag, kan sånn sett være en del av en realitybølge, sier Lønstad.

- Men det finnes lettere måter å få oppmerksomhet på. I motsetning til realitystjerner må forfattere jobbe hardt. Og veldig få tjener store penger på det, legger han til.

Siri Lindstad (39) har det siste halvåret fått erfare at en bokutgivelse ikke nødvendigvis betyr raske penger. I fjor høst ga hun ut en bok om lesbisk identitet, *Å fylle L-ordet med mening*.

I motsetning til de fleste ga hun ut boken på eget forlag.

- Hvis jeg selger 50 bøker til, så går jeg i null, sier hun fornøyd.

- Hvorfor skrev du denne boken?

- Det var viktig for meg å skrive om lesbisk liv. Det er få bøker som forteller slike historier, og det finnes ingen bøker som har tatt for seg de norske lesbemiljøene tidligere, sier Lindstad, som til daglig jobber som journalist i Forskerforbundet.

- Men hvorfor ga du ut boken på eget forlag?

EGET FORLAG: Journalist Siri Lindstad gikk utenom de store forlagene og ga ut sin første bok på egen hånd i fjor høst. Men hun ble overrasket over hvor vanskelig det var å få bokhandlerne og bibliotekene til å ta den inn.

- Alle de kule plateartistene gir ut musikken sin på egen label. Det er ingen grunn til at det skal være annerledes for forfattere, sier Lindstad. Hun undersøkte ikke engang muligheten for å få utgitt boken hos et etablert forlag før hun gikk i gang.

Takket være debutantstipend fra Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF), produksjonsstøtte fra Barne- og likestillingsdepartementet og manussøtte fra Fritt Ord har hun klart seg økonomisk gjennom skriveprosessen. Hun brukte også

Hvis jeg selger 50 bøker til, går jeg i null

Siri Lindstad

penger på å hyre inn en ekstern redaktør og på å kjøpe profesjonell hjelp til layout og korrektur.

- Ville du ha gjort det på samme måte igjen med den erfaringen du har nå?

- Ja, absolutt. Men jeg ville nok ha brukt litt mer penger på salg. Det var vanskeligere å få solgt inn boken til bokhandlere og biblioteker enn jeg hadde trodd. Det var jeg ikke forberedt på.

Boken fikk en god del medieomtale i høst, og Lindstad har siden utgivel-

sen reist landet rundt for å snakke om prosjektet. Nylig fikk hun også en plass på «Lesbetoppen 2011», som er en kåring av de ti mest innflytelsesrike lesbene i Norge.

EN NY WASSMO. Flertallet søker seg fortsatt til de store forlagshusene. Aschehoug har i likhet med Cappelen Damm merket økt pågang de siste årene.

- Det er mange skrivende der ute. Jeg har inntrykk av at det blir flere og flere, sier Mia Bull-Gundersen, senior- ▶

24
68

TALENTSPEIDER: Hver torsdag inviterer Cappelen Damm til «Redaktørens hjørne» i Akersgata. Tilbudet startet i fjor vår. - Vi har oppdaget flere prosjekter som det kan bli bok av, sier redaktør Frederik Lønstad.

► redaktør for norsk skjønnlitteratur hos Aschehoug.

Årlig mottar forlaget rundt 1200 skjønnlitterære manus, men bare 45 bøker utgis, inkludert dem som kommer fra etablerte forfattere. Det innebærer at det bare er mellom seks og åtte skjønnlitterære debutanter hos Aschehoug hvert år.

- Hva er dere på utkikk etter?

- Vi jakter på den neste Herbjørg Wassmo eller Anne Karin Elstad. Det tror jeg alle forlag gjør. Vi vil finne forfatteren som skriver den brede, gode, episke romanen - som holder høy kvalitet og selger godt! Slike forfattere finnes det for få av, sier Bull-Gundersen og ler.

Om hvorfor det er så populært å skrive, filosoferer seniorredaktøren slik:

- Kanskje det er en avreagering fra det hurtigtempoet vi lever i? Jeg

Vi jakter på den neste Herbjørg Wassmo

Mia Bull-Gundersen, redaktør i Aschehoug

tror folk har behov for å gå tilbake til «basic». Skrivning er nært, basalt og enkelt. Behovet for å uttrykke seg gjennom språk er i hvert fall ikke blitt mindre av at alt er blitt visualisert. Skrivelysten ligger dypt i menneskene, sier hun.

PRODUKTIV FORFATTER. Litteratur er et tidkrevende medium. Det tar tid å lese, og ikke minst tar det tid å skrive en god tekst. Det vet forfatter Tor Edvin Dahl (67) alt om. Siden han debuterte skjønnlitterært med en novellesamling i 1968, har han produsert tusenvis av sider med tekst. Alt fra romaner og krimfortellinger til dokumentarer og lærebøker. Nøyaktig hvor mange bøker han har satt sitt navn på, vet han ikke.

- Jeg har aldri telt. Men jeg passerte 100 bøker for nokså mange år siden, sier han på telefon fra hytta på Ble-

fjell, hvor han sitter og skriver.

Et søk i bibliotekbasen Bibsys gir 469 treff på navnet hans. Da er pamfletter og hefter, og bøker han har vært medforfatter til, også regnet med. I høst var han bokaktuell på to forlag: Cappelen Damm ga ut kriminalromanen *Hodet ved døra*, og på Kagge forlag kom han med dokumentarboken om sin egen bestemor: *Min bestemor elsket Synnøve Finden*.

På spørsmål om hvor skrivebehovet kommer fra, tror også Dahl at det handler om et grunnleggende behov for å uttrykke seg:

- Å formidle noe som folk blir fanget av, og å skape en situasjon som lever, med dialog og det hele, må være den største gleden i livet! Men når jeg holder foredrag for skoleelever, pleier jeg å si at de ikke må bli forfatter hvis de kan bli noe annet. Forfatter blir du bare hvis du ikke klarer å la være. ■